

захисту щороку зростають у геометричній прогресії. Український ринок поки перебуває на підготовчому етапі та готовий перейняти модель впровадження кібер-страхування після його активного розповсюдження у Європі. Це дозволить зміцнити співпрацю у цифровому полі, а також покращити рівень захищеності українських сервісів та систем, тим самим підвищивши інвестиційну привабливість локальних компаній.

Список використаних джерел

1. Perspective and Growth of Cyber Insurance. URL: <https://www.neliti.com/publications/262787/perspective-and-growth-of-cyber-insurance> (дата звернення: 24.10.2021).
2. What Is Cyber Insurance? URL: <https://www.cisco.com/c/en/us/solutions/security/cyber-insurance/what-is-cyber-insurance.html> (дата звернення: 24.10.2021).
3. Cyber Liability Insurance. URL: <https://advisorsmith.com/cyber-liability-insurance> (дата звернення: 24.10.2021).
4. Is Cyber Insurance Worth It? Advantages, Coverage & Requirements Explained. URL: <https://www.tenfold-security.com/en/cyber-insurance/> (дата звернення: 24.10.2021).

УДК 330.322

І.В. Краснова,
д.е.н., професор,
професор кафедри банківської справи та страхування,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
iryna_krasnova@i.ua,
І.Ю. Громницька,
здобувач ступеня PhD
кафедри банківської справи та страхування,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ІДЕНТИФІКАЦІЯ РИЗИКУ ЛІКВІДНОСТІ ТА ЙОГО РОЛЬ В БАНКІВСЬКОМУ БІЗНЕСІ

Від обраної стратегії управління ризиками значною мірою залежить успішна діяльність банку. Оскільки повністю уникнути ризиків неможливо, то мета управління банківськими ризиками полягає в їх мінімізації або обмеженні.

Щоб досягти успіхів у ризиковій сфері діяльності, банкам необхідно створювати та розвивати системи управління ризиками. З їх допомогою керівництво банку зможе виявити, оцінити, локалізувати та проконтролювати той чи інший ризик.

Важливим є ризик ліквідності, що являє собою вже наявний або потенційний ризик для капіталу та надходжень, що виникає, коли банк неспроможний виконувати свої зобов'язання в установлені строки, не понісши при цьому втрат. Саме через нездатність банку управляти відтоками коштів, зміною джерел фінансування або виконувати зобов'язання, що на позабалансі, виникає ризик ліквідності.

Ліквідність – це можливість легко актив або цінний папір купити або продати на ринку та конвертувати в готівку. Ліквідність фінансування – це наявність кредиту для фінансування придбання фінансових активів. Це здатність негайно задовольнити попит на гроші. Визначається як здатність негайно погашати зобов'язання в установлений строк. Міжнародний валютний фонд (МВФ) визначає ліквідність фінансування як «здатність платоспроможної установи своєчасно здійснювати узгоджені платежі» [1]. Отже, банк є неліквідним, якщо він не може вчасно розрахуватися за зобов'язаннями.

Ліквідність є ключовим джерелом доходу для банків і може надаватися як вкладниками, так і ринками. Приклади джерел фінансування включають продаж активів і цінних паперів, синдиковані позики, іпотеку на вторинному ринку, ринки капіталу, міжбанківські ринки та капітал шляхом запозичень у центральному банку. Ризик ліквідності фінансування або грошового потоку є головною проблемою корпоративного казначея, який запитує, чи може фірма фінансувати свої зобов'язання. Ліквідність фінансування пов'язана зі ступенем свободи та економічної ефективності щодо залучення фінансових активів, тоді як ринкова ліквідність пов'язана з продажем фінансових активів.

Імовірність того, що банк може стати не в змозі негайно розрахуватися за зобов'язаннями, називається **ризиком ліквідності фінансування**. Це стосується ризику того, що банк не зможе виконати свої короткострокові

фінансові зобов'язання в строк. Ліквідність фінансування, по суті, є бінарною концепцією: банк може або розраховуватись за зобов'язаннями, або не може. Однак ризик фінансування ліквідності може приймати нескінченно багато значень, оскільки він пов'язаний з розподілом майбутніх результатів. Цей ризик викликає серйозне занепокоєння для циклічних компаній, де операційні грошові потоки та строки погашення боргових зобов'язань можуть не збігатися. У цьому розрізненні мається на увазі інша часова шкала. Ліквідність фінансування пов'язана з одним конкретним моментом часу. І навпаки, ризик ліквідності фінансування завжди є перспективним і вимірюється на певному горизонті.

Ліквідність фінансування – це, по суті, концепція нуль-один, тобто банк може або розраховуватись за зобов'язаннями, або не може. Ліквідність і прибутковість фінансування змінюються обернено. Якщо готівка є найбільш ліквідним активом і водночас неприбутковим активом, це навряд чи принесе користь. Більше того, фінансування ліквідності є концепцією моменту часу, тоді як ризик фінансування ліквідності є перспективним. Як і інші ризики, ризик ліквідності фінансування є перспективним і вимірюється на певному горизонті.

Центральний банк проводить аналіз ризику ліквідності по банківській системі. Розглянемо ризик ліквідності, що наявний у банківській системі України. У банківському фондуванні переважають короткі кошти населення та бізнесу. Банки можуть використовувати такі короткострокові кошти для кредитування реального сектору економіки (довгострокові, а не споживчі кредити) лише в умовах стабільності економіки. Тому, сьогодні банки змушені покладатися на відносно короткі кошти бізнесу та населення України.

НБУ у грудні 2018 року запровадив норматив LCR [2], абсолютно новий для країни, що спонукає банки формувати високоякісні ліквідні активи на балансі (ВЛА), що б покрити незаплановані витрати у стресовий - кризовий період.

Від початку банківської кризи 2014-2015 років в строковій структурі пасивів банківського сектору прослідковувалося погіршення, за рахунок постійного зростання частки поточних рахунків (в основному заробітна плата та соціальні виплати) у загальних коштах населення в кб. Банки можуть опиратися на подібне фіндування лише в умовах стабільності економіки, але в кризових ситуаціях (наприклад хвиля банківської паніки) така структура ризикова, бо зняття коштів з поточних рахунків відбувається майже миттєво. Нажаль, в структурі коштів суб'єктів господарювання ситуація більш несприятлива так, як понад 70 % коштів знаходиться на поточних рахунках.

Банки наражаються на суттєвий ризик ліквідності через такі розриви строковості активів та зобов'язань. Разом з ризиком ліквідності розриви строковості несуть в собі процентний ризик для банку, бо зростання ставок в економіці призводить до здорожчання частини фіндування протягом місяця. Ці два ризики з'являються досить швидко і пов'язані один між одним, що робить шляхи їх мінімізації складнішими тому, що банкам необхідно доволі багато часу, щоб підвищити вартість активів. Це призводить до зниження процентного спреда, чистого процентного доходу, а отже і чистого прибутку всього банківського сектору.

Ще одним відносно ненадійним джерелом фіндування є велика частка коштів населення, що надходить на рахунки фізичних осіб у банки. В основному це зарахування готівки, що є менш стабільним від безготівкового зарахування грошових коштів (зарплати та соціальні допомоги). Банки не можуть покладатися на такі фіндування, бо їх регулярність залежить від настроїв та очікувань населення, інфляції та стабільності курсу гривні.

Отже, ризик ліквідності може призвести до високих втрат капіталу і виходу банківської установи з ринку та негативно вплинути на всю банківську систему, а в кризовий період через ефект зараження швидко охоплює всі банківські установи. Для того аби оцінити та мінімізувати в подальшому ризик ліквідності використовуються наступні методи оцінки ризику ліквідності:

коефіцієнтний аналіз, стрес-тест, імітаційне моделювання, моделі дерева рішень, тощо.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт МВФ [Електронний ресурс]. URL: <http://www.imf.org/external/index.htm>.
2. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс]. URL: <http://www.bank.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Базельського Комітету з нагляду [Електронний ресурс]. URL: <https://www.bis.org/bcbs/publ/d450.htm>.
4. Ковальчук Т.Т., Коваль М.М. Ліквідність комерційних банків: Навч. посібник. Київ: Знання, КОО, 1996. 120 с.

УДК 334.723

Г.В. Кучер,

д.е.н., доц., професор кафедри фінансів,
Київський національний торговельно-економічний університет,
galinakucher@ukr.net

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПРОЄКТІВ ДЕРЖАВНО- ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

Фінансування суспільного розвитку в умовах глобальної нестабільності та суспільних трансформацій потребує використання адаптованих до мінливого фінансово-економічного та політичного середовища механізмів. Важливим є врахування кращих практик фінансового менеджменту, що дозволяють поєднати зусилля бізнесу, держави та міжнародних донорів для реалізації інвестиційних проєктів суспільного розвитку.

Вагому роль у поєднанні зусиль учасників світового фінансового середовища відіграє єдність бачення Цілей сталого розвитку ООН та підходів щодо їх реалізації. Міжнародна фінансова спільнота активно підтримує фінансування проєктів, визначених у Цілях та удосконалює механізми їх реалізації, що суттєво покращує фінансування національних проєктів.

Серед механізмів фінансування таких проєктів суспільного розвитку за участю національного та міжнародного бізнес-середовища варто виділити